

Sygn. akt III Ca 1301/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Marcin Rak

po rozpoznaniu w dniu 6 grudnia 2016 roku w Gliwicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

przeciwko J. S. (S.)

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej

z dnia 13 kwietnia 2016 roku, sygn. akt I C 6/16

oddala apelację.

SSO Marcin Rak

Sygn. akt III Ca 1301/16

UZASADNIENIE

Powódka domagała się od pozwanego 2.507,10 zł z umownymi odsetkami w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP w stosunku rocznym liczonymi od kwoty 1.877,10 zł od dnia 17 sierpnia 2015 roku oraz kosztami procesu według norm przepisanych. Dochodzona pozwem należność stanowiła niewykonane przez pozwanego zobowiązanie z umowy pożyczki z dnia 8 stycznia 2015 roku zawartej na odległość, przy wykorzystaniu Internetu. Na wskazany w pozwie dług składały się: kapitał pożyczki w wysokości 1.500 zł, opłata administracyjna w wysokości 377,10 zł oraz koszty windykacyjne wynoszące 630 zł.

Pozwany nie stawił się na rozprawie, nie żądał jej przeprowadzenia pod swoją nieobecność jak również nie złożył w sprawie wyjaśnień.

Wyrokiem zaocznym z 13 kwietnia 2016 roku Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego na rzecz powódki 1.500 zł z ustawowymi odsetkami od 23 września 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku; oddalił powództwo w pozostałej części; zasądził od pozwanego na rzecz powoda 790,20 zł tytułem zwrotu kosztów procesu i nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności.

Wyrok ten zapadł po ustaleniu, że w dniu 31 stycznia 2015 roku pozwany przelewał kwotę 600 zł na rachunek powódki, w tytule przelewu wskazując swój numer P.. Dalej Sąd Rejonowy ustalił, że zgodnie z Ramową Umową P. - R. z dnia 19 czerwca 2015 roku przed złożeniem wniosku o udzielenie pożyczki klient zobowiązany jest dokonać rejestracji

na stronie internetowej powódki. Po poprawnym wypełnieniu formularza internetowego klientowi przekazywane zostają za pośrednictwem strony internetowej dane niezbędne do dokonania przelewu potwierdzającego rejestrację. Klient w celu potwierdzenia rejestracji zobowiązany jest dokonać przelewu potwierdzającego rejestrację na konto bankowe pożyczkodawcy, wpisując w tytule przelewu tekst zgody z komunikatem otrzymanym drogą elektroniczną, po poprawnym wypełnieniu formularza internetowego. Po otrzymaniu przelewu potwierdzającego rejestrację przez pożyczkodawcę klient zyskuje m.in. status pożyczkobiorcy. Udzielenie pożyczki następuje po złożeniu wniosku za pośrednictwem formularza internetowego. Składając wniosek pożyczkobiorca zobowiązany jest podać kwotę pożyczki, okres na jaki pożyczka ma zostać udzielona, liczbę rat pożyczki oraz termin spłaty pożyczki. Kwota pożyczki zostaje przekazana na indywidualne konto bankowe pożyczkobiorcy niezwłocznie po udostępnieniu przez pożyczkodawcę indywidualnych warunków umowy widocznych po zalogowaniu się na stronę internetową. Po zaakceptowaniu przez pożyczkodawcę poprawnego wniosku pożyczkobiorcy o pierwszą pożyczkę, pożyczkodawca udostępnia pożyczkobiorcy ramową umowę pożyczki, formularz informacyjny, potwierdzenie zawarcia umowy pożyczki oraz formularz odstąpienia. Po otrzymaniu wskazanych dokumentów pożyczkobiorca zobowiązany jest wydrukować ramową umowę pożyczki oraz potwierdzenie zawarcia umowy pożyczki, podpisać po jednym egzemplarzu każdego z tych dokumentów oraz odesłać te dokumenty na adres korespondencyjny pożyczkodawcy. Na całkowity koszt pożyczki składa się opłata administracyjna oraz odsetki zgodne z tabelą opłat przedstawioną na stronie internetowej. Rzeczywista roczna stopa oprocentowania dla pożyczek udzielanych przez pożyczkodawcę zamieszczona jest na stronie internetowej pożyczkodawcy, jak również zawarta w potwierdzeniu zawarcia umowy pożyczki. Umowa ramowa zawiera tabelę opłat za upomnienia drogą korespondencyjną, telefoniczną oraz drogą elektroniczną w formie sms.

Jak nadto ustalił Sąd Rejonowy pożyczkodawca zastrzegł sobie uprawnienie do rozwiązania umowy pożyczki ze skutkiem natychmiastowym m. in. w sytuacjach niedotrzymania przez pożyczkobiorcę zobowiązań dotyczących warunków udzielenia pożyczki określonych w umowie oraz jeżeli pożyczkobiorca zalega ze spłatą którejkolwiek z rat pożyczki określonych w harmonogramie przez okres dłuższy niż 30 dni. W przypadku rozwiązania przez pożyczkodawcę umowy pożyczki, pożyczkobiorca ma obowiązek na żądanie pożyczkodawcy przed terminem w całości spłacić pożyczkę, powiększoną o opłatę administracyjną, odsetki oraz inne płatności wynikające z umowy pożyczki.

Sąd Rejonowy ustalił też, że w dniu 17 lipca 2015 roku powódka przelała na konto pozwanego kwotę 1.500 zł tytułem umowy pożyczki oznaczonej symbolem (...).

Pismem z dnia 15 września 2015 roku powódka wzywała pozwanego do zapłaty kwoty 2.432,40 zł w terminie 7 dni od daty wezwania, wskazując, iż na powyższą kwotę składają się kwota 1.877,10 zł z tytułu nieuregulowanej w terminie pożyczki, opłaty za wezwania do zapłaty w kwocie 540 zł oraz odsetki w wysokości odsetek maksymalnych za cały okres opóźnienia tj. 15,30 zł. Zważywszy na poczynione ustalenia faktyczne Sąd Rejonowy ocenił, że powódka nie wykazała w trybie art. 6 k.c. i 232 k.p.c. aby doszło do zawarcia umowy z pozwanym na wskazanych przez nią warunkach. Powódka złożyła bowiem jedynie nie podpisaną przez pozwanego ramową umowę pożyczki oraz potwierdzenie przelewu z dnia 31 stycznia 2015 roku kwoty 600 zł na rachunek powódki, dokonane przez pozwanego, gdzie w tytule przelewu pozwany wskazał swój numer P.. Według Sądu Rejonowego powódka, reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika nie wykazała aby pozwany zaakceptował warunki umowy poprzez przelanie na rachunek powódki kwoty 0,01 zł oraz wpisanie w tytule przelewu kodu potwierdzającego powyższą umowę pożyczki. Nie było zatem wiadome, na jakich warunkach pozwanemu miała zostać udzielona pożyczka. Powód nie przedłożył także żadnych innych dokumentów potwierdzających treść wniosku pozwanego o udzielenie mu pożyczki, z którego wynikałaby żądana kwota, okres na jaki pożyczka miałaby zostać udzielona i termin spłaty oraz należne odsetki umowne. Analiza zaś przedłożonych dokumentów prowadziła Sąd Rejonowy do wniosku, że pozwany prawdopodobnie zawarł wcześniej umowę pożyczki, którą spłacił w dniu 31 stycznia 2015 roku, na konto powódki.

Według Sądu Rejonowego nie zostały również wykazane koszty windykacyjne objęte żądaniem pozwu. W sprawie nie wykazano bowiem by strona powodowa podjęła jakiegokolwiek działania windykacyjne, na który powoływała się w pozwie, a zatem brak podstaw do uwzględnienia tego żądania.

Dalej Sąd Rejonowy powołał art. 720 k.c. i ocenił, że wydruk z historii konta powódki potwierdza udzielenie pozwanemu kwoty 1.500 zł tytułem pożyczki, co uzasadniało uwzględnienie żądania pozwu w części obejmującej żądanie zapłaty tej kwoty z ustawowymi odsetkami od upływu terminu zapłaty wynikającego z wezwania z 15 września 2015 roku, przy uwzględnieniu nowelizacji art. 481 k.c. z dniem 1 stycznia 2016 roku.

Sąd Rejonowy wskazał też, że okoliczność iż w sprawie zachodziły określone w art. 339 k.p.c. przesłanki do wydania wyroku zaocznego nie zwalniała go z powinności oceny czy w świetle przepisów prawa materialnego, twierdzenie powoda uzasadniają uwzględnienie żądań pozwu.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach Sąd Rejonowy powołał art. 100 k.p.c.

Apelację od tego wyroku w części oddalającej powództwo wniosła powódka zarzucając naruszenie:

- art. 233§1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegającej na odmowie przyznania przedłożonym przez powódkę dokumentom waloru dowodowego przy bierności pozwanego;
- art. 339§2 k.p.c. poprzez uznanie, że przytoczone przez powódkę okoliczności budzą uzasadnione wątpliwości;
- art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. przez przyjęcie, że w niniejszej sprawie ciężar dowodu spoczywa wyłącznie na powódce;
- art. 230 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie pomimo milczenia pozwanego i brak uznania, że fakty niezaprzeczone powinny być uznane za wykazane.

Formułując te zarzuty domagała się zmiany zaskarżonego wyroku i zasądzenia dalszej kwoty 1.007,10 zł w tym kwoty 377,10 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP oraz kosztami postępowania za obie instancje.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 378§1 k.p.c. wyrok Sądu Rejonowego podlegał kontroli instancyjnej w zaskarżonej części, to jest oddalającej powództwo i rozstrzygającej o kosztach postępowania. W pozostałej części był bowiem prawomocny (art. 365§1 k.p.c.).

Dalej wskazać trzeba, że przedmiotowa sprawa rozstrzygana była w postępowaniu uproszczonym. Konsekwencją tego była możliwość zastosowania regulacji art. 505¹³§2 k.p.c. zgodnie z którą, jeżeli sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego, uzasadnienie wyroku powinno zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Jak zatem wynika z analizy zaskarżonego w części rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy oddalił powództwo w części obejmującej żądanie odsetek umownych od zasądzonego kapitału pożyczki, zapłaty 377,10 zł tytułem opłaty administracyjnej za jej udzielenie oraz zapłaty 630 zł tytułem kosztów windykacyjnych. Sąd Rejonowy uznał też, że powódka nie wykazała faktu zawarcia umowy pożyczki na warunkach wskazanych w pozwie.

Z tym ostatnim wnioskiem Sądu Rejonowego łączy się zarzut naruszenia art.233§1 k.p.c., art. 339§2 k.p.c. i art. 230 k.p.c. wobec tego wskazać trzeba na jednolite poglądy orzecznictwa zgodnie z którymi, dla skuteczności zarzutu naruszenia art. 233§1 k.p.c. niezbędne jest wykazanie - przy użyciu argumentów jurystycznych - że sąd naruszył ustanowione w nim zasady oceny wiarygodności i mocy dowodów, a więc że uchybił podstawowym regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów oraz że naruszenie to mogło mieć wpływ na wynik sprawy. Strona chcąc podważyć sędziowską ocenę dowodów nie może ograniczać się do przedstawienia własnej ich oceny, ponieważ jest to zwykłą polemiką ze stanowiskiem sądu nie mogącą odnieść skutku. Okoliczność, że z tych samych dowodów wyciągnąć można wnioski odmiennie, czy też odmiennie ocenić można moc poszczególnych dowodów, sama w sobie nie może stanowić podstawy do podważenia trafności ustaleń opartych na odmiennym

przekonaniu sądu I instancji, gdy przekonanie to także zgodne jest z zasadami logiki, doświadczenia życiowego i prawidłowego kojarzenia faktów. Same, nawet poważne, wątpliwości co do trafności oceny dokonanej przez sąd pierwszej instancji, jeżeli tylko nie wykroczyła ona poza granice zakreślone w art. 233 § 1 k.p.c., nie powinny stwarzać podstawy do zajęcia przez sąd drugiej instancji odmiennego stanowiska (por. uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z 23 marca 1999 r. w sprawie III CZP 59/98, OSNC 1999/7-8/124, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2000 r., III CKN 1169 /99, OSNC z 2000/7 – 8/139, z dnia 7 stycznia 2005 r., IV CK 387/04, Lex nr 177263, z dnia 29 września 2005 roku, II PK 34/05, Lex nr 829115, z dnia 13 listopada 2003 r., IV CK 183/02, Lex nr 164006, wyroki Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 28 stycznia 2014 roku, V ACa 655/13, LEX nr 1428104 oraz z dnia 11 czerwca 2015 roku, III AUa 1289/14 Lex nr 1771487).

Uwzględniając te założenia nie sposób było zarzucić Sądowi Rejonowemu naruszenia wskazanych w apelacji przepisów prawa procesowego gdyż Sąd ten prawidłowo ocenił (art. 233§1 k.p.c.), że w świetle załączonej do pozwu dokumentacji przytoczone przez powódkę twierdzenia budzą uzasadnione wątpliwości (art. 339§2 k.p.c.) i nie mogą być uznane za wykazane nawet wobec milczenia pozwanego (art. 230 k.p.c.).

Uwzględniając podstawowe reguły logicznego myślenia, zasady doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów nie sposób podważyć wniosku Sądu Rejonowego co do tego, że nie dowodziły zawarcia – na określonych w pozwie warunkach – umowy pożyczki dołączone do pozwu kopie niewypełnionej i niepodpisanej umowy ramowej jak i umowy pożyczki oznaczonej symbolem (...), także niepodpisanej przez pozwanego. Nie dowodził tego również fakt wpłaty przez pozwanego na rzecz powódki kwoty 600 zł w żaden sposób niepowiązanej z procedurą zawierania umowy wynikającą z przedstawionych przez powódkę twierdzeń i będący najprawdopodobniej splatą innego zobowiązania. Powódka – jak ustalił Sąd Rejonowy i co pozostawało poza zakresem kontroli Sądu Okręgowego – wykazała jedynie (poprzez dowód wypłaty) fakt zawarcia umowy pożyczki na kwotę 1.500 zł, lecz warunki udzielenia tej pożyczki pozostawały nieznanne. Nie była zatem dowolną dokonana przez Sąd Rejonowy ocena, że materiał dowodowy sprawy nie wskazywał wprost na złożenie przez którąkolwiek ze stron oferty zawarcia umowy pożyczki o określonych w pozwie warunkach i akceptację takiej oferty przez drugą stronę.

Niezależnie od tego wskazać należało, że nawet gdyby przyjąć, iż sporna umowa została zawarta na określonych przez powoda warunkach to nie zostało dokładnie określone jakie konkretnie wydatki składały się dochodzone pozwem opłaty windykacyjne w łącznej kwocie 630 zł. Powódka nie sprecyzowała bowiem jakie czynności w tym zakresie podejmowała. Uniemożliwiało to materialno prawną ocenę jej uprawnienia do obciążania pozwanego kosztem tych czynności.

Zbyt ogólne przytoczenie podstaw żądania, uniemożliwiający materialnoprawną ocenę zasadności żądania, nawet gdy przeciwnik procesowy nie odnosi się do twierdzeń pozwu, stanowi o niewłaściwym umotywowaniu powództwa równoznacznym z jego nieudowodnieniem.

Obowiązek wskazania podstawy faktycznej żądania obciąża powoda, stosownie do treści art. 187§1 pkt 1 k.p.c. Sprecyzowanie żądań pozwu, to jest wskazanie dlaczego powód domaga się określonej kwoty, następuje w postępowaniu przed sądem I instancji, a zaniechanie tego obowiązku skutkuje zasadnym oddaleniem powództwa (por. wyroki Sądu Najwyższego z 20 lipca 2005 roku, II CK 778/04, Lex nr 189317, z dnia 16 czerwca 2010 r. I CSK 476/09 oraz z 25 czerwca 2015 roku, V CSK 612/14, Legalis, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 30 listopada 2010 roku, I ACa 632/10, LEX nr 1120164).

Co się z kolei tyczy dochodzonej pozwem kwoty 377,10 zł tytułem opłaty administracyjnej zaliczanej na poczet zobowiązania pożyczkodawcy, to zaliczenie takie uznać należało za zmierzające do obejścia prawa, a konkretnie art. 359§2¹ k.c. określającego maksymalne odsetki umowne. Analiza zapisów umowy prowadzi bowiem do wniosku, że opisywane należności zostały objęte umową po to, aby obejść ustawowy zakaz naliczania odsetek wyższych niż maksymalne. Nie można bowiem nie zauważyć, że z treści umowy wynika wprost, iż po jej zaliczeniu rzeczywista roczna stopa oprocentowania wyniosła 1.431,04% a więc znacznie więcej niż wysokość odsetek maksymalnych w dacie

zawierana umowy. Już więc ta okoliczność pozwalała na uznanie nieważności umowy w tejże części, a to na podstawie art. 58§1 k.c. w zw. z art. 58§3 k.c.

Nadto, nie można było pominąć, iż umowa została zawarta na podstawie wzorca umownego, między przedsiębiorcą zajmującym się zawodowo udzieleniem pożyczek, a osobą fizyczną, która dokonała czynności prawnej w zakresie niezwiązanym bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Zatem pozwanemu przysługiwał status konsumenta w rozumieniu art. 22¹ k.c., co z kolei nakazywało przeprowadzenie oceny prawnej uwzględniającej treść art. 385¹§1 i §4 k.c., zgodnie z którym postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje.

Przedstawione zapisy umowne dotyczące zaliczenia opłaty administracyjnej na poczet kosztów pożyczki tylko po to aby zwiększyć jej oprocentowanie, niewątpliwie kształtowały obowiązki pozwanego w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami uczciwego obrotu gospodarczego. Okoliczność ta przemawiała przeciwko uwzględnieniu żądania pozwu w omawianej części.

Wszystkie te względy sprawiły, że Sąd Okręgowy oddalił apelację jako bezzasadną, a to na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 505¹⁰§1 k.p.c.

SSO Marcin Rak